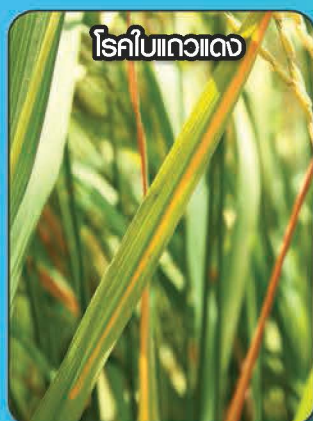
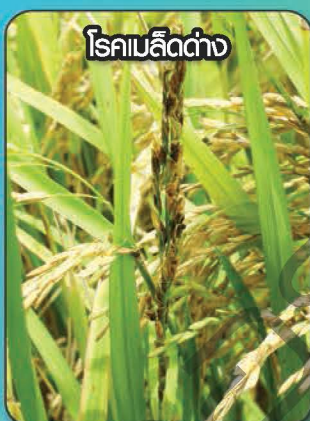

ปราบศัตรูข้าว อยู่หมัด ฉบับชาวบ้าน

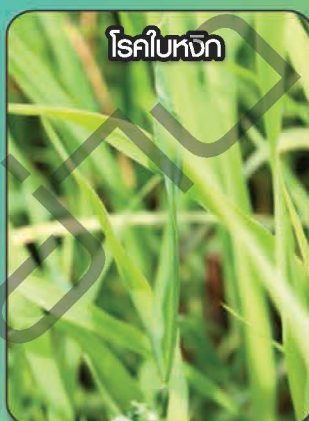
- บรรณาธิการ : อภิชาติ ศรีสอาด
- เรียบเรียง : ธนากร ไทบุญส่ง, ปกัสร เมษิ

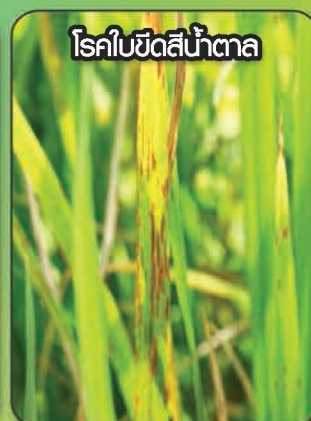
โรคใบแฉาแดง

โรคเมล็ดดำ

โรคใบหงิก

โรคใบขีดสีน้ำตาล

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

มวนเขียวดูดไข่

ด้วงดิน

แมงมุมสุนัขป่า

พบกับ
9 กูรู
ปราบศัตรูในนาข้าว
อย่างมืออาชีพ

- “ขวัญชัย รักหาพันธุ์”..ปราชญ์ชาวนา
แนะนำวิธีป้องกันกำจัดศัตรูข้าวในแปลงนา..แบบอินทรีย์
- “เชาว์วัช หนูทอง”..วิศวกรชาวนา..แห่งเมืองลพบุรี
แนะนำเทคนิคการควบคุมศัตรูข้าวในนา..ด้วยการทำนาโยน

- “สำราญ อินแสง”..นักวิจัยกรมการข้าว
แนะนำวิธีป้องกัน..จำกัดวัชพืชในนาข้าว
อย่างถูกวิธี..และต้นทุนต่ำ
- “ศิริรัตน์ สร้อยกล่อม”..ทำนาแบบ
สามารถป้องกันศัตรูข้าวในแปลงได้
- “ชัยพร พรหมพันธุ์”..เน้นทำนาแบบอินทรีย์
ใช้สมุนไพร..ควบคุมโรคแมลงศัตรูข้าวในแปลงนา

ข้าวถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย แต่ในปัจจุบันสถานการณ์ข้าวไทยต้องประสบปัญหาความผันผวนทั้งทางด้านราคาและปริมาณผลผลิต ทั้งยังมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้น ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งก็ก่อให้เกิดปัญหาคือ ความปรวนแปรของสภาพอากาศ โรคแมลงต่างๆ รวมทั้งการเลือกใช้พันธุ์ข้าวที่ไม่เหมาะสมกับภูมิประเทศและภูมิอากาศ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตยังนับวันจะสูงขึ้นๆ ไปเรื่อย โดยเฉพาะจากปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี และสารเคมีต่างๆ ฯลฯ

ดังนั้นเกษตรกรชาวนาไทยต้องหันมาลดต้นทุนการผลิตเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดอาเซียน (AEC) และตลาดโลก ซึ่งนักวิชาการหลายๆ สถาบันเสนอทางออกซึ่งเป็นที่ยอมรับสำหรับการแก้ปัญหา คือ การปรับปรุงพันธุ์ข้าว เพื่อให้ได้ข้าวที่มีผลผลิตปริมาณสูง และต้านทานโรคและแมลงได้มากขึ้น แต่โดยมากแล้วปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นล้วนมาจากความไม่เข้าใจของเกษตรกรเองในวัตถุประสงค์ของเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกในแต่ละพื้นที่ อีกทั้งการหาเมล็ดพันธุ์ข้าวบริสุทธิ์ก็ยากขึ้น ปัญหาข้าวปลอมปน การซื้อขายแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ข้าวกัน ในชุมชน ระหว่างชุมชน รายบุคคล รายกลุ่ม และซื้อขายจากพ่อค้าทั่วไป ส่งผลให้ผลผลิตลดลง คุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ส่งผลเสียกับราคาข้าว และรายได้ของเกษตรกร

คุณลุงขวัญชัย รักษาพันธ์ ชาวนาชาวแปดริ้ววัย 68 ปี ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านการเกษตร ได้ใช้ความรู้ที่เรียนมาประกอบอาชีพทำนา เรียกว่าเกือบทั้งชีวิตคุณลุงขวัญชัยอยู่กับอาชีพการทำนา มีการต่อสู้กับเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมาร่วม 7 ปี สุดท้ายก็เอาชนะเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้เป็นผลสำเร็จ ต่อมา มีการนำพันธุ์ข้าว “หอมกรชัยศรี” มาขยายพันธุ์ จนมีชื่อเสียงและจำหน่ายในท้องตลาดทั่วไป เรียกว่า “ข้าวชาวขวัญชัย” และ “ข้าว นพวงศ์”

คุณลุงขวัญชัยกล่าวกับทีมงานว่า สำหรับการเปิดตลาดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือเออีซี เกษตรกร ชาวนาไทยกว่า 37 ล้านครัวเรือนต้องมีการปรับเปลี่ยนตัวเองเพื่อความอยู่รอดในอาชีพ

ขวัญชัย รักษาพันธ์ ประชาชนชาว ฉะเชิงเทรา

แนะวิธีป้องกันกำจัดศัตรูข้าวในแปลงนาแบบอินทรีย์

เขาวัว หนทอง วิศวกรชาวนาแห่งเมืองละโว้

แนะนำเทคนิคการควบคุมศัตรูข้าวในนา ด้วยการทำนาโยน

อาจารย์เขาวัว หนทอง ปราชญ์ชาวนาจากศูนย์กสิกรรมไร้สารพิษ ละโว้ธานี อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี เป็นเกษตรกรอีกท่านหนึ่งที่บุกเบิกการทำนาโยนได้คล่องกับทีมงานว่าปัจจุบันมีวิธีการทำนาแบบใหม่ คือ การโยนต้นกล้า กำลังเป็นที่สนใจของเกษตรกรชาวนากลุ่มเล็กๆ ในพื้นที่ภาคกลาง เนื่องจากเป็นนวัตกรรมการทำนาที่สามารถช่วยป้องกันปัญหาการเกิดข้าววัชพืชและวัชพืช ตลอดถึงการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถทำนาได้ต่อเนื่องปีละ 3-4 ครั้งต่อปีในเขตชลประทาน โดยไม่ต้องใช้สารเคมีทุกชนิด ส่งผลให้คุณภาพชีวิตและสิ่ง

วิศวกรชาวนาหรือปราชญ์ชาวนาบ้านจังหวัดลพบุรี ปลุกกระแสวิธีปลูกข้าวแบบใหม่ ด้วยการทำนา “โยนกล้า” ช่วยป้องกันข้าววัชพืชและเพลี้ยกระโดด ซึ่งแตกต่างจากการทำนาทั่วไป สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ถึง 50% ไม่ต้องใช้สารเคมี สร้างระบบนิเวศในนาข้าวอุดมสมบูรณ์มากขึ้น

นายเดชา ศิริภัทร ประธานมูลนิธิข้าวขวัญ

ก่อตั้งโรงเรียนชาวนาสอนการทำนาที่ถูกต้อง ป้องกันศัตรูข้าวอย่างได้ผล

จากความสำเร็จของเกษตรกรชาวนาทั้งสองท่านนั้นนับว่าเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนและเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางผ่านสื่อต่างๆ มากมาย ทั้งสื่อทีวีและสื่อสิ่งสิ่งพิมพ์ แต่เกษตรกรชาวนาโดยมากกลับไม่กล้าที่จะยอมเปลี่ยนวิธีการทำนาให้ถูกต้องตามแนวทางที่ทางมูลนิธิข้าวขวัญแนะนำต่างๆ ที่ต้นทุนการผลิตก็ต่ำ ซ้ำผลิตผลต่อไร่ยังสูงอีกด้วย นอกจากนั้นการทำนาแบบมูลนิธิข้าวขวัญยังเป็นแนวทางการทำนาแบบยั่งยืน เพราะเป็นการทำนาแบบอินทรีย์

“มูลนิธิข้าวขวัญ” หรือโรงเรียนชาวนา ที่เปิดสอนการทำนาข้าวที่ถูกต้อง ต้นทุนต่ำ พลพลิตสูง และปลอดภัย ซึ่งมีช่วยป้องกันกำจัดศัตรูข้าวในแปลงนาอย่างได้ผล โดยการนำแบบธรรมชาติ ชาวนาที่ทำตามแนวทางการทำนาของมูลนิธิข้าวขวัญหรือโรงเรียนชาวนาแล้วสามารถลืมตาอ้าปากได้ บางรายถึงขนาดยกระดับฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้นด้วยอาชีพการทำนาปลอดภัยเพียง 20 กว่าไร่ และยังได้รับการคัดเลือกจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็นเกษตรกรดีเด่นสาขาทำนา 2 คน คือ ชัยพร พรหมพันธุ์ ปี 2538 และทองเหมาะ แจ่มแจ้ง ปี 2549 โดยเฉพาะชัยพร พรหมพันธุ์ จากชาวนาที่เคยยากจนกลายเป็นชาวนาที่รวย ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนในการทำนามีออาชีพ

ปราบศัตรูข้าว

อยู่หมัด ฉบับชาวบ้าน

อภิชาติ ศรีสอาด, ธนากร ไทบุญสง, ปกัสร เมธี

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

อภิชาติ ศรีสอาด, ธนากร ไทบุญสง, ปกัสร เมธี

ปราบศัตรูข้าว อยู่หมัด ฉบับชาวบ้าน

พิมพ์ครั้งที่ 1 - กรุงเทพฯ : นาคา อินเตอร์มีเดีย, 2558

136 หน้า : ภาพประกอบ

1. หลักการป้องกันกำจัดโรคพืชและข้าววัชพืชในนาข้าว 2.บทสัมภาษณ์ I. ชื่อเรื่อง ISBN :
ISBN : 978-616-359-039-8

กรรมการผู้จัดการ : อภิชาติ ศรีสอาด

ที่ปรึกษา : สุราษฎร์ ทองมาก, ปัญญา เจริญวงศ์,
ประเวศ แสงเพชร, เกียรติพันธ์ จันทราปัติย์

ที่ปรึกษาฝ่ายกฎหมาย : สมนึก พุ่มไฉยา
(ทนายความ)

ผู้จัดการทั่วไป : วิลาวรรณ ปิยะปราโมทย์

หัวหน้าส่วนหนังสือ : อัมพา คำวงษา

เฉพาะกิจเชิงเกษตร

กองบรรณาธิการ : สุธารินัย เจริญรุ่งโรจน์ฤดี, มณี เมธี, พรลภัส บุตรดี,
กฤษณ์ ฮวบหนอง, วิชิต ใจมล, พัทธี ลำไธสง,
ณัฐฐาญญามนต์ ดิษฐรัมย์, จันทรา อุสุวรรณ์

ฝ่ายศิลปกรรม : ลือชัย มงขุนทด

จัดพิมพ์โดย : บริษัท นาคา อินเตอร์มีเดีย จำกัด
เลขที่ 64/51-53 หมู่ที่ 3 ต.คลองมะเดื่อ อ.กระทุ่มแบน
จ.สมุทรสาคร 74110 โทร. 034-473213-5,
08-1372-9483 แฟกซ์ 034-473215
www.nakaintermidia.com
E-mail : api_naka@yahoo.co.th

คำนำ

หนังสือการ ปราศศัตร์ข้าว อยู่หมัด ฉบับชาวบ้าน เล่มนี้ทางทีมงานไม่ลอง 'ไม่รู้' ได้จัดรวบรวมและเรียบเรียงขึ้นมา เพื่อให้เกษตรกรชาวนาได้ใช้เป็นคู่มือในการทำข้าว การป้องกันกำจัดโรคข้าว วัชพืชในนาข้าวและแมลงศัตรู-ศัตรูข้าว โดยการนำองค์ความรู้จากนักวิทยาศาสตร์นักวิจัยจากสำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พร้อมทั้ง guru หรือปราชญ์ชาวนาอันดับต้นๆ ของเมืองไทยมาเป็นองค์ความรู้เผยแพร่แก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อให้เกษตรกรชาวนาได้เรียนรู้ถึงปัญหาในการทำข้าว พร้อมทั้งวิธีการลด ต้นทุนการผลิต

การทำนาข้าว ณ ปัจจุบันเกษตรกรชาวนาไทยคงปฏิเสธไม่ได้ว่าต้นทุนการผลิตที่แพงขึ้นคงหนีไม่พ้นเรื่อง ปุ๋ย ยา และสารเคมีต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องของสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดวัชพืช แมลงศัตรูข้าว และโรคข้าว ดังนั้นหากเกษตรกรได้เข้าใจถึงวิธีการควบคุม ป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวได้อย่างถูกวิธีก็สามารถที่จะลดต้นทุนการผลิตได้มากทีเดียว

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการรวบรวมและเรียบเรียงหนังสือเล่มนี้ขึ้นมา จักมีประโยชน์แก่ผู้อ่านได้บ้างไม่มากนักน้อย ทางทีมงานฯ ต้องขอขอบคุณนักวิจัยหลายๆ ท่านจากสำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งปราชญ์ชาวนาที่ได้ให้ข้อมูลจนการจัดทำหนังสือเล่มนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

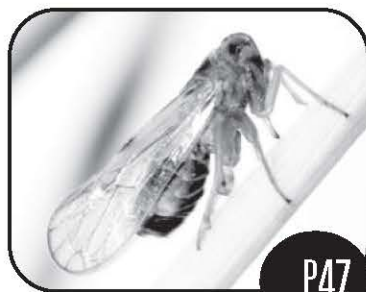
ธนากร ไทบุญส่ง และปภัสร เมชี

สารบัญ

หลักการป้องกันกำจัดโรคพืชและข้าววัชพืชในนาข้าว 5

โรคไหม้	7
โรคใบจุดสีน้ำตาล	9
โรคใบขีดสีน้ำตาล	11
โรคกาบใบแห้ง	12
โรคกาบใบเน่า	14
โรคเมล็ดด่าง	16
โรคกล้าเน่า (ในกระเบาะเพาะ)	17
โรคยอดฟักตาบ	18
โรคลำต้นเน่า	20
โรคขอบใบแห้ง	21
โรคใบขีดโปร่งแสง	23
โรคใบแถบแดง	24
โรคใบสีส้ม	25
โรคใบหงิก (โรคจู๋)	27
โรคหูด	29
โรคข้าวเตี้ย	31
โรคใบสีแสด	33
โรคเหี่ยวเฉา	34
โรครากปม	36
โรคเน่าทอซัง	37
หลักการป้องกันกำจัดโรคข้าว	38

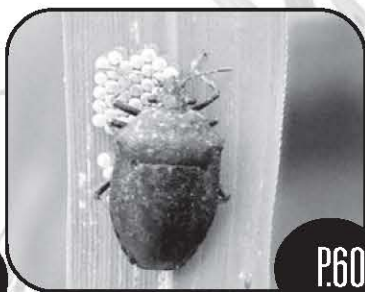

P.47

P.52

P.60

หลักการจัดการแมลง-สัตว์ศัตรูข้าวในแปลงนา

43

สัมภาษณ์พิเศษเกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์

ขวัญชัย รักษาพันธ์์ ปราชญ์ชาวบ้าน

อะเชิงเกราะแนววิธีป้องกันกำจัดศัตรูข้าวในแปลงนาแบบอินทรีย์

A2

เยาว์วัช หนูทอง วิศวกรชาวบ้านแห่งเมืองสระบุรี

แนวเทคนิคการควบคุมศัตรูข้าวในนา ด้วยการก่านาโยน

A7

นายเดชา ศิริภัทร ประธานมูลนิธิข้าวขวัญ

ก่อตั้งโรงเรียนชาวนาสอนการทำนาที่ถูกต้อง ป้องกันศัตรูข้าวอย่างได้ผล

A16

กำนันพุฒิพงษ์ นันโท อดีตคหบดีโรงงาน ทั้งชีวิตลูกจ้างมุ่งหน้ากลับบ้านปลูกพืชอาหารของบรรพบุรุษ

ประสบความสำเร็จอย่างเหลือเชื่อ ด้วยเคล็ดลับที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น

76

ศิริรัตน์ สร้อยกล่อม

ชาวนาไทรน้อยทำนาแบบอินทรีย์ สามารถป้องกันศัตรูข้าวในแปลงได้

82

สำราญ อินแถลง

นักวิจัยกรมการข้าวแนววิธีป้องกันกำจัดวัชพืชในนาข้าวอย่างถูกต้อง และต้นทุนต่ำ

88

ชัยพร พรหมพันธ์

เน้นทำนาแบบอินทรีย์ใช้สมุนไพรควบคุมโรคแมลงศัตรูข้าวในแปลงนา

94

วันทนา ศรีรัตนศักดิ์

นักวิจัยจากกรมการข้าวแนววิธีป้องกันกำจัดแมลง-สัตว์ ศัตรูที่สำคัญในนาข้าว

100

วิษณุดา รัตนกาญจน์

นักวิจัยจากกรมการข้าวแนววิธีป้องกันกำจัดโรคที่สำคัญของข้าว

106

บรรณานุกรม

112

โรคพืช หมายถึง ความผิดปกติที่พืชแสดงออก สาเหตุของโรคอาจจะเกิดจากสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต อาจจะเกิดขึ้นจากสาเหตุเดียวๆ หรือเกิดร่วมกันก็ได้ สิ่งมีชีวิตที่ทำให้เกิดโรค เรียกว่า เชื้อโรค เชื้อสาเหตุของโรคข้าวอาจเกิดจากเชื้อรา แบคทีเรีย ไวรัส ไฟโตพลาสมา และไส้เดือนฝอย จุลินทรีย์เหล่านี้สามารถทำให้ข้าวแสดงอาการผิดปกติได้ชัดเจนที่ใบ ลำต้น กาบใบ รวงและเมล็ด

หลักการป้องกันกำจัด

โรคพืชและข้าววัชพืชในนาข้าว

โรคลำต้นเน่า

(Stem Rot)

สาเหตุ : เชื้อรา *Sclerotium oryzae* Catt. พบมาก ในนาข้าวและนาชลประทาน เขตภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

ลักษณะอาการของโรค

เริ่มพบอาการได้ในระยะต้นข้าวก่อนออกรวงหรือหลังออกรวงแล้ว โดยจะพบแผลเป็นจุดสีน้ำตาลดำใกล้ระดับน้ำและแผลจะขยายใหญ่ขึ้นและลงตามกาบใบของต้นข้าว และในขณะเดียวกันภายในลำต้นก็จะมีแผลมีลักษณะเป็นขีดสีน้ำตาล เมื่อต้นข้าวเป็นโรครุนแรงใบล่างของต้นข้าวเปลี่ยนเป็นสีเหลือง ส่วนของกาบของใบและลำต้นจะเน่า ต้นข้าวจะล้มง่าย และเมื่อถึงต้นข้าวก็จะหลุดออกจากกอได้ง่าย ต้นข้าวจะตายก่อนออกรวง แต่ถ้ามีการระบาดของโรคไม่รุนแรงหรือโรคเกิดขึ้นในระยะต้นข้าวหลังออกรวงแล้ว จะไม่ส่งผลให้ผลผลิตของข้าวลดลงได้ และเมื่อต้นข้าวเป็นโรคและแห้งตายก็จะพบเม็ดขยาย

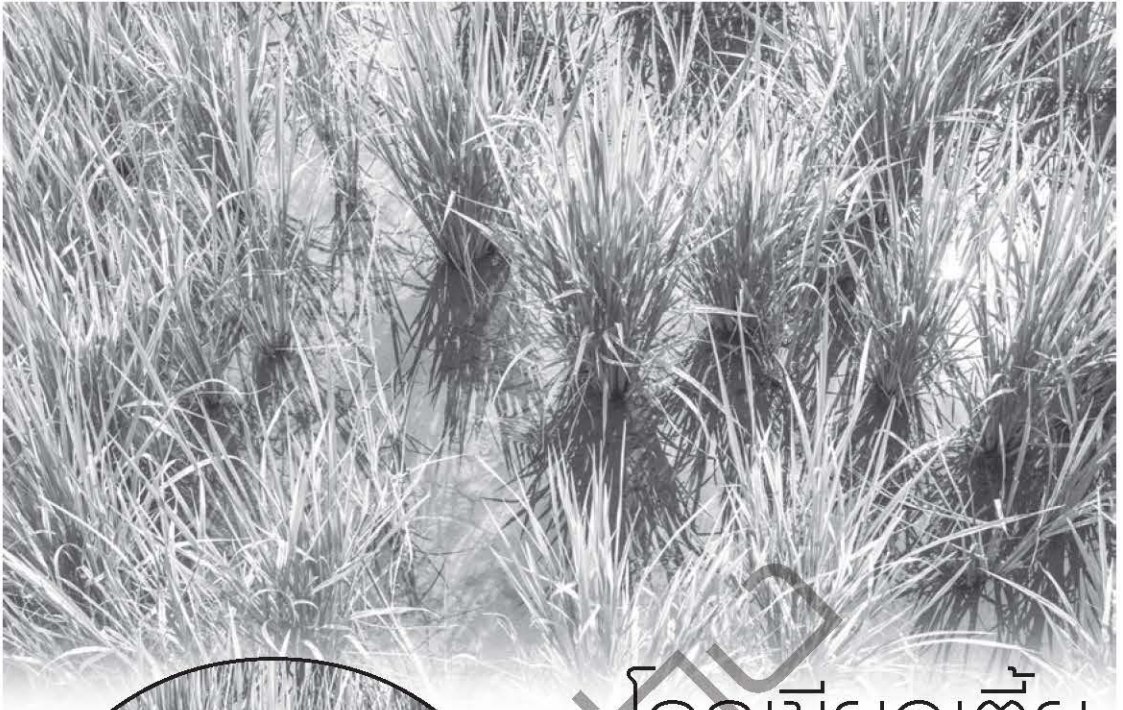
พันธุ์ของเชื้อราสาเหตุของโรคมีสีดำฝังอยู่ในเนื้อเยื่อของกาบใบและตามปล้องของต้นข้าว เม็ดขยายพันธุ์ของเชื้อราสาเหตุของโรคสามารถตกค้างอยู่บนตอซังข้าวและในดินได้เป็นระยะเวลานาน

การแพร่ระบาด

เนื่องจากเชื้อราสาเหตุจะสร้างเม็ดขยายพันธุ์ที่ตกค้างอยู่ในตอซังข้าวและดิน ในขณะเดียวกันก็สามารถลอยอยู่บนผิวน้ำและแพร่กระจายไปกับน้ำในนาข้าวได้เช่นกัน

การป้องกันกำจัด

1. เลือกปลูกพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่
2. ไม่ควรใส่ปุ๋ยไนโตรเจนสูงในแปลงที่เป็นโรค
3. หลังเก็บเกี่ยวข้าว และเริ่มฤดูใหม่ ควรพลิกไถหน้าดิน เพื่อทำลายเม็ดขยายพันธุ์ของเชื้อรา เก็บทำลายซากพืชที่เป็นโรคออกจากแปลง
4. หมั่นตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเริ่มพบโรคพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น ฟิซีเอ็นบี คาร์บ็อกซิน วาเลดามัยซิน

โรคข้าวเตี้ย (Grassy stunt Disease)

จุดประสีเหลืองอ่อนจนถึงน้ำตาลอ่อน บางครั้งพบว่าระหว่างเส้นใบเป็นแถบสีเขียว เหลืองขนานไปกับเส้นกลางใบ ต้นข้าวที่เป็นโรคมักจะไม่ออกรวงหรือรวงลีบ บางครั้งอาจพบโรคนี้เกิดร่วมกับโรคใบหงิก แต่ไม่พบการระบาดของโรคกว้างขวางเหมือนโรคใบหงิก (โรคจู๋)

พบมาก ในนาชลประทาน เขตภาคกลาง
สาเหตุ : เชื้อไวรัส Rice Grassy Stunt Virus (RGSV)

อาการของโรค

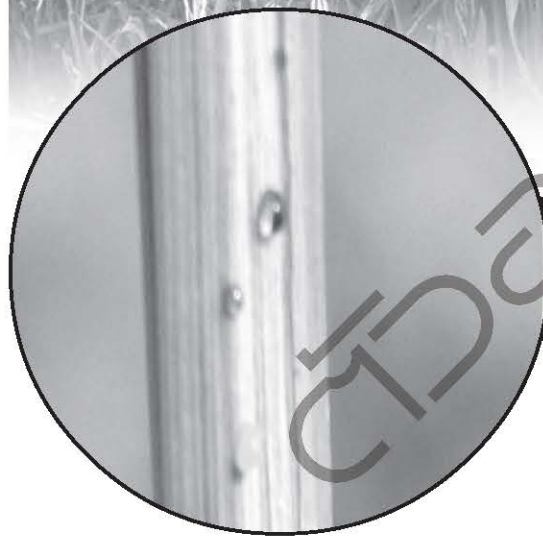
ต้นข้าวเป็นโรคได้ทั้งระยะกล้า แดกกอ และตั้งท้อง ต้นข้าวที่เป็นโรคนี้ต้นเตี้ยแคระแกร็น เป็นพุ่มแน่น แดกกอมาก ใบแคบมีสีเหลือง เหลืองอมเขียวจนถึงเหลืองอ่อน พบว่าที่ใบมี

การแพร่ระบาด

เชื้อไวรัสสาเหตุของโรคแพร่ระบาดโดยมีแมลงพาหะเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเป็นแมลงพาหะ

การป้องกันกำจัด

1. กำจัดหรือทำลายเชื้อไวรัส โดย

หลักการป้องกัน กำจัดโรคข้าว

และพื้นที่ที่ไม่มีประชากรของเชื้อสาเหตุโรค
หรือหยากร

The National Academy of Science (Anon. 1968) ได้วางหลักการ
ป้องกันกำจัดโรคพืช ไว้ 6 ข้อ ดังนี้

1. หลีกเลี่ยงพืชไม่ให้อยู่ในสภาพที่
เหมาะต่อการเกิดโรค (Avoidance) ได้แก่
การเลือกปลูกพืชในเวลาหรือในพื้นที่ที่ไม่
เหมาะต่อเชื้อสาเหตุโรค เช่น ทำให้เชื้อ
สาเหตุโรค ไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่มีความ
สามารถเข้าทำลายพืชได้ หรือเลือก เวลา

2. การกีดกันหรือป้องกันไม่ให้เชื้อสาเหตุ
โรค เข้ามาในบริเวณที่ไม่เคยมีโรคมาก่อน (Ex-
clusion) ได้แก่ การตรวจหา เชื้อโรคจากส่วน
ของพืชที่นำมาใช้เป็นส่วนของขยายพันธุ์ เช่น เมล็ด
และกิ่งพันธุ์ หากพบเชื้อโรคให้กำจัดหรือฆ่า
เชื้อโรคก่อนนำไปปลูก

3. การลดปริมาณหรือทำลายประชากร
เชื้อโรคในพื้นที่ปลูก (Eradication) เช่น
การปลูกพืชหมุนเวียน การกำจัดพืชอาศัย
ของเชื้อโรค การกำจัดเศษซากพืชที่เป็นโรค

อดีตหนุ่มโรงงานทิ้งชีวิตลูกจ้าง

มุ่งหน้ากลับบ้านพลิกฟื้นอาชีพของบรรพบุรุษ
ประสบความสำเร็จอย่างเหลือเชื่อ ด้วยเคล็ดลับที่แสนธรรมดา

การทำงานเกษตรในสมัยก่อนเมื่อครั้งปู่ย่าตายายที่เคยทำสืบๆ กันมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำนาซึ่งจัดได้ว่าเป็นอาชีพหลักของคนในรุ่นปู่ย่าตาทวดนั้น ปัญหาเรื่องความเสี่ยงในการประกอบอาชีพก็คงไม่สลบซับซ้อนมากมายเหมือนเกษตรกรในสมัยปัจจุบัน เพราะด้วยสภาพแวดล้อมโดยรวมก็ดี สภาพดินฟ้าอากาศที่เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาแบบปุบปับฉับพลันก็ดี เป็นปัจจัยทำให้ผลผลิตทางการเกษตรเสียหาย และได้ผลไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยอย่างที่ควรจะเป็น

“ก็มีนะ หันมากำกันเยอะเลย แต่ไม่ใช่เพราะอยากทำอินทรีย์นะเขาไม่เชื่อเราหรอก แต่คราวนี้มันดันใจ มันไปไม่ได้เพราะเศรษฐกิจมันแย่ คุณก็จะใช้ซื้อปุ๋ยซื้อยากี๋หมด ก็เลยเริ่มวังมาหาเรา มาเรียนรู้การทำปุ๋ย การทำน้ำหมัก เราก็สอนไปๆ ใ้ไปทดลองใช้เรื่อยๆ จนทุกวันนี้แม่เตยฆ่าแมลงก็ไม่มี”

กัมปณเพชรพงษ์ วัฒน

สำราญ อินแถลง

สำราญ อินแถลง นักวิจัยกรมการข้าว

แนะวิธีป้องกันกำจัดวัชพืชในนาข้าวอย่างถูกวิธี และต้นทุนต่ำ

ฉะนั้นเกษตรกรชาวนาเองจะต้องทำความเข้าใจว่าวัชพืชแต่ละชนิดมีลักษณะเฉพาะตัวอย่างไร และจะมีวิธีการใดบ้างที่จะป้องกันและกำจัด เพื่อมิให้เกิดการแย่งแย่งแข่งขันระหว่างวัชพืชกับข้าวปลูก อันจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลผลิตและคุณภาพของข้าวลดลง อีกทั้งยังเป็นที่อาศัยของโรค แมลง และสัตว์ศัตรูอื่นๆ อีกด้วย จึงจำเป็นที่จะต้องจัดการกับวัชพืชไม่ให้สร้างความเสียหายให้กับการผลิตข้าว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวของประเทศไทยที่สุด

คุณชำนาญ อินแถลง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กล่าวว่า ทีมงานว่าคำว่าวัชพืชอาจจะหมายถึงหญ้า ข้าวนก หญ้าดอกขาว ผักปอดนา ขาเขียด กกทราย ผักแว่น ฯลฯ ที่ขึ้นในนาข้าวหรืออาจจะเป็นต้นข้าวพันธุ์อื่น (ข้าวเรื้อ, ข้าววัชพืช) ก็ได้ วัชพืช

วัชพืชในนาข้าวนับว่าเป็นปัญหาหนักอกของเกษตรกรผู้ทำนาข้าวมาโดยตลอด ซึ่งหากไม่มีการป้องกันหรือกำจัดให้ทันเหตุการณ์ก็อาจจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ข้าวในนาได้ สำหรับหลักการป้องกันและกำจัดวัชพืชในนาข้าวนั้นก็ขึ้นอยู่กับวิธีการทำนา และในบ้านเราก็มีวิธีการทำนาหลากหลายวิธี แต่ละวิธีก็จะมีวัชพืชหลายชนิดที่มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมนั้นๆ ได้ จึงเป็นไปได้ยากที่จะหลีกเลี่ยงไม่ให้มีวัชพืชเกิดขึ้นเลย

หลายชนิดมีความสามารถในการเจริญเติบโตดีและรวดเร็ว มีการขยายพันธุ์แพร่พันธุ์อย่างรวดเร็ว ซึ่งมีจำนวนมากและมีหลากหลายชนิด

ชัยพร พรหมพันธุ์

ชัยพร พรหมพันธุ์ เน้นทำนาแบบอินทรีย์ ใช้สมุนไพรควบคุมโรค แมลงศัตรูข้าวในแปลงนา

คุณชัยพร พรหมพันธุ์ ก็เช่นเดียวกันที่อยู่บนเส้นทางอาชีพการทำนาข้าวมากกว่า 30 ปี มีล้มลุกคลุกคลาน แต่สุดท้ายก็สามารถยืนหยัดบนอาชีพการทำนาได้อย่างภาคภูมิใจจากการทำนาที่เป็นมรดกตกทอดมาเพียง 20 กว่าไร่ ปัจจุบันมีที่นาพร้อม 100 กว่าไร่ จนกลายเป็นชาวนาเงินล้านไปแล้ว

“ผมทำนาครั้งแรกปี 2525

จำนวน 20 กว่า ไร่
ได้ข้าว 13 เกวียน
ขายได้เกวียนละ
2,000 บาท ปีนั้นจำ
ได้แม่นเลย ชาตุน
ยิบ ผมเลยคิดว่าหาก

ปัญหาเรื่องศัตรูข้าวในแปลงนาดูเหมือนจะเป็นปัญหาใหญ่สำหรับชาวนามาโดยตลอด หากเกษตรกรชาวนาไม่สามารถแก้หรือควบคุมปัญหาได้ก็จะส่งผลเสียได้ทั้งแปลงนา โดยเฉพาะแมลง-สัตว์ศัตรูในแปลงนาตัวอจอาจอย่างเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

เป็นเช่นนี้ต่อไปคงยากที่จะส่งลูกเรียนได้ จึงไป สมัครเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เพราะอย่างน้อยก็สามารถเบิกค่าเล่าเรียนของลูกได้ ต่อมาปี 2531 เกิดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลระบาดหนัก แถวนี่โดนกันหมดเลย

คุณวันทนา ศรีรัตนศักดิ์ นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กล่าวกับทีมงานถึงแนวทางในการป้องกันกำจัดแมลง-ศัตรูศัตรูข้าวว่าปัญหาการระบาดของแมลง-ศัตรูศัตรูข้าวที่เกิดขึ้นแตกต่างกันไปตามฤดูกาลและท้องถิ่น ความรุนแรงก็แตกต่างกันตามชนิดและปริมาณของแมลงศัตรูข้าวนั้นๆ โดยทั่วไปจากข้อมูลการระบาดของแมลงศัตรูในนาข้าว พบแมลงเข้าทำลายข้าวไม่เกิน 20 ชนิด ซึ่งแบ่งตามความถี่และความรุนแรงของการระบาดได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ ประเภทที่มีการระบาดทำลายข้าวเป็นประจำฤดูกาลปลูก โดยมีการแพร่

ระบาดเกือบทุกท้องที่ แต่ไม่ความเสียหายมากนัก เช่น หนอนกอข้าว เพลี้ยไฟ หนอนกัดกินใบข้าวชนิดต่างๆ เป็นต้น ประเภทต่อมา คือ ประเภทที่มีการระบาดทำลายอย่างเฉียบพลันและรุนแรง ซึ่งโดยปกติจะแพร่ระบาดไม่กว้างขวางนักและไม่บ่อยครั้ง แต่เมื่อเกิดการระบาดจะมีความรุนแรงและกว้างขวาง ทำลายความเสียหายทางเศรษฐกิจเป็นอันมากและยากต่อการป้องกันกำจัด เช่น เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แมลงบั่ว หนอนห่อใบข้าว เป็นต้น และประเภทสุดท้าย คือ ประเภทที่ระบาดทำลายเป็นบางครั้ง เมื่อสภาพแวดล้อมเหมาะสมและ

วันทนา ศรีรัตนศักดิ์

นักวิจัยจากกรมการข้าว
แนววิธีป้องกันกำจัดแมลง-ศัตรูศัตรูที่สำคัญในนาข้าว

การระบาดของแมลงศัตรูข้าวเกิดขึ้นแตกต่างกันไปตามฤดูกาลและท้องถิ่น ความรุนแรงจะแตกต่างกันตามชนิดและปริมาณของแมลงศัตรูข้าวนั้นๆ โดยทั่วไปการระบาดของแมลงศัตรูในนาข้าวพบแมลงเข้าทำลายไม่เกิน 20 ชนิด ปัญหาการระบาดของแมลงศัตรูข้าวเป็นเหตุให้เกษตรกรต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในการป้องกันกำจัด ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ดังนั้นหากเกษตรกรสามารถที่จะลดต้นทุนในเรื่องดังกล่าวได้ก็จะเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิตได้ค่อนข้างมาก เนื่องจากยาและสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดแมลง-ศัตรูศัตรูข้าว นั้นนับวันยังมีราคาค่าแพงแสนแพง

วิชชุดา รัตนากาญจน์ นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กล่าวกับทีมงานว่า สำหรับเรื่องโรคข้าวที่สำคัญที่สร้างความเสียหายระดับเศรษฐกิจก็จะมีไม่กี่ตัวที่เกิดจากเชื้อรา แบคทีเรีย และไวรัส ซึ่งสามารถ เกิดขึ้นได้ในแต่ละพื้นที่การทำนาในแต่ละภาคแต่ละท้องถิ่น

โรคข้าวที่พบในประเทศไทยแบ่งตามภาคดังนี้ สำหรับภาคกลางมักพบโรคเมล็ดด่าง โรคกาบใบแห้ง โรคใบจุดสีน้ำตาล โรคกาบใบเน่า โรคเมตาตังค์ โรคใบหงิก โรคใบสีแสด โรคไหม้ โรคใบวงสีน้ำตาล โรคใบสีส้ม โรคใบขีดสีน้ำตาล โรคใบแถบแดง โรคใบขีดโปร่งแสง

โรคเหืองเตี้ย โรคเขียวเตี้ย โรคหูด โรคกล้าเน่า และโรคกล้าต้นเน่า ซึ่งโรคข้าวเหล่านี้จะมีส่วนสำคัญที่ทำลายระดับเศรษฐกิจหากเกษตรกรไม่สามารถควบคุมได้ทันเหตุการณ์

โรคที่พบในภาคภาคตะวันตก คือ โรคไหม้ โรคถอดฝักดาบ โรคเมล็ดด่าง โรคใบจุดสีน้ำตาล โรคใบแถบแดง โรคใบวงสีน้ำตาล โรคใบขีดสีน้ำตาล และโรคใบขีดโปร่งแสง

โรคที่พบในภาคเหนือ คือ โรคไหม้ โรคเมล็ดด่าง โรคขอบใบแห้ง โรคใบจุดสีน้ำตาล โรคถอดฝักดาบ โรคกาบใบแห้ง โรคใบขีดสีน้ำตาล โรคใบวงสีน้ำตาล โรครากปม โรค

วิชชุดา รัตนากาญจน์

นักวิจัยจากกรมการข้าว
แนะวิธีป้องกันกำจัดโรคที่สำคัญของข้าว

โรคข้าวที่ระบาดทำลายต้นข้าวจนเสียหายนั้นเกิดจากเชื้อโรคหลายชนิด เช่น เชื้อรา เชื้อแบคทีเรีย และเชื้อไวรัส นอกจากนี้ไล่เดือนฟอย ซึ่งมีขนาดเล็กมากจนมองด้วยตาเปล่าไม่เห็น ก็สามารถทำให้ต้นข้าวเกิดเป็นโรคได้ด้วย เพราะฉะนั้น โรคข้าวที่สำคัญๆ จะแบ่งออกได้เป็นพวกๆ ดังนี้ คือ โรคที่เกิดจากเชื้อรา ได้แก่ โรคไหม้ โรคถอดฝักดาบ โรคใบจุดสีน้ำตาล โรคดอกกระถิน โรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย โรคที่สำคัญๆ ได้แก่ โรคขอบใบแห้ง โรคใบขีด โปร่งแสง และโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส โรคที่สำคัญ ๆ ได้แก่ โรคใบสีส้ม โรคใบสีแสด โรคเหืองเตี้ย โรคเขียวเตี้ยและโรคจู่ อย่างโรกิตาม โรคเหล่านี้บางโรคต่อมาได้พบว่าไม่ได้เกิดจากเชื้อไวรัส แต่เกิดจากเชื้อไมโครพลาสมา (microplasma)

บรรณานุกรม

วิชชุตา รัตนากาญจน์, รัชมี สฐิติเกียรติพงศ์, คะเน็งนิจ ศรีวิไลย และสิทธิ์ ใจสงฆ์ 2554
โรคข้าวและการป้องกันกำจัด สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ 100 หน้า

พิสิฐ พรหมนารท, อาทิตย์ กุคำอู, ปัญญา ร่มเย็น, สุรพล จิตุพร, นิตยา รื่นสุข,
สำราญ อินแถลง, เฉลิมชาติ ฤๅไชยคาม, อมรรัตน์ อินทร์มัน
และพีระ ดุงสูงเนิน กันยายน 2555 คู่มือการป้องกันกำจัดวัชพืชในนาข้าว
สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 90 หน้า
วันทนา ศรีรัตนศักดิ์, จิตนา ไชยวงศ์, สุกัญญา อรัญมิตร และอรัศยาน์
บุญย์ประมุข กันยายน 2554 แมลงศัตรู-ศัตรูข้าวและการป้องกันกำจัด
สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว
กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 200 หน้า